

## **НАПРЯМ 7. АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО ТА ПРОЦЕС, ФІНАНСОВЕ, ІНФОРМАЦІЙНЕ ПРАВО**

**Добровольська Н. В.**

доцент кафедри адміністративного та господарського права

*Одеський національний університет імені І. І. Мечникова*

*м. Одеса, Україна*

### **ЗАГАЛЬНІ ТЕНДЕНЦІЇ ДОСЛІДЖЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ СУДОВОГО ЗАХИСТУ ПРАВА ОСОБИ НА ДОСТУП ДО ПУБЛІЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ**

За останні роки в Україні зроблено значні кроки, спрямовані на забезпечення реалізації прав людини і громадянина та створення ефективної системи захисту цих прав: закріплено адміністративні процедури, які сприяють реалізації прав і свобод людини і громадянина, в тому числі, і у сфері доступу до публічної інформації; визначено повноваження розпорядників публічної інформації щодо реалізації вимог Закону України «Про доступ до публічної інформації»; впроваджено новітні інформаційні технології, які забезпечують можливість доступу до публічної інформації у формі відкритих даних тощо.

Разом з тим, адміністративно-правове забезпечення та судовий захист права особи на доступ до публічної інформації здійснюється на підставі законодавства, яке ще має недоліки та потребує свого вдосконалення як у частині закріплення більш ефективної процедури реалізації права особи на доступ до публічної інформації, так і у сфері судового захисту цього права. Це негативно впливає на стан захищеності фізичних і юридичних осіб в країні, а також на якість діяльності розпорядників публічної інформації та адміністративних судів у сфері доступу до публічної інформації.

У зв'язку з цим, особливої уваги потребує аналіз особливостей перегляду судових рішень щодо оскарження рішень, дій чи бездіяльності розпорядника публічної інформації, адже перегляд судових рішень виступає ефективною та дієвою гарантією захисту права особи на доступ до публічної інформації.

Слід підкреслити, що дослідження судового захисту права особи на доступ до публічної інформації носять в Україні як правило фрагментарний характер. Більшість науковців намагаються розкрити в своїх працях правову природу публічної інформації та особливості

правових процедур доступу до такої інформації (Ю.В. Дика, О.Є. Заяць, Л.В. Кузенко, О.О. Кукшинова, К.С. Маштак, С.М. Тарадай і ін.) [1; 2; 3; 4; 5; 6]. При цьому, частина наукових праць у своєму змісті зосереджує увагу виключно на розкритті змісту поняття «право на доступ до публічної інформації», а тому така характеристика зводиться, по-перше, до визначення даного суб'єктивного права в загальній системі прав осіб, які передбачаються Конституцією України та актами адміністративного законодавства, по-друге, до виділення ознак, що відрізняють його від інших суб'єктивних прав та допомагають визначитись з його правовою природою, по-третє, до розкриття особливостей поняття «публічна інформація» та її класифікації за різними критеріями, та, по-четверте, до загального опису правового статусу суб'єкта, який наділений відповідним суб'єктивним правом. Інша ж частина наукових праць у своєму змісті зосереджує увагу виключно на характеристиці процедури надання доступу до публічної інформації, яка передбачена Законом «Про доступ до публічної інформації» [7].

Особливість таких досліджень у тому, що вони детально характеризують новостворений в адміністративному праві інститут адміністративних послуг, окреслюють особливості публічно-сервісних відносин, визначають зміст та види адміністративних процедур, а також досліджують структуру процедури доступу до публічної інформації.

Тобто такі наукові праці обмежуються аналізом матеріальної та процедурної частин адміністративного права і уникають характеристики механізму судового захисту права особи на доступ до публічної інформації, тим паче, характеристики однієї із стадій адміністративного судочинства – перегляду судових рішень.

Необхідно зазначити, що в адміністративному праві відсутні праці, які б комплексно (тобто з урахуванням вимог матеріального, процедурного і процесуального адміністративного права) вирішували проблеми адміністративно-правового забезпечення та судового захисту права особи на доступ до публічної інформації. Виключенням з цього є дисертація О.М. Сибіги, в якій поступово:

- розкривається зміст поняття «інформація»;
- визначаються ознаки і місце публічної інформації у загальній системі інформації, що регулюється правом;
- розкривається зміст права особи на доступ до публічної інформації;
- дається характеристика структури процедури реалізації права на доступ до публічної інформації та суб'єктів, які є учасниками даних правовідносин;

– детально розкриваються особливості адміністративної юрисдикції у справах щодо оскарження рішень дій чи бездіяльності розпорядників публічної інформації [8].

Таким чином, лише в поодиноких наукових працях розкриваються особливості адміністративного судочинства у справах щодо оскарження рішень, дій чи бездіяльності розпорядників публічної інформації, а також приділяється увага перегляду судових рішень у спорах фізичних чи юридичних осіб із розпорядником публічної інформації щодо оскарження його рішень, дій чи бездіяльності у частині доступу до публічної інформації [9; 10].

Отже можна констатувати наступне. Наука адміністративного процесуального права потребує сьогодні ґрунтовних досліджень судового захисту права особи на доступ до публічної інформації з детальною характеристикою форм адміністративного провадження, його стадій, особливостей участі сторін справи у процесуальних правовідносинах, тощо.

## ЛІТЕРАТУРА

1. Дика Ю. В. Адміністративно-правові засади регулювання обмежень прав громадян на екологічну інформацію : дис. ...канд. юрид. наук : 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право. Національний аграрний університет. Київ, 2008. 193 с.

2. Заяць О. Є. Адміністративно-правові засади доступу громадян до публічної інформації в Україні : дис. ...канд. юрид. наук: 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право. Приватний вищий навчальний заклад «Львівський університет бізнесу та права». Львів, 2013. 251 с.

3. Кузенко Л. В. Правове регулювання права громадян на інформацію в сфері державного управління : дис. ...канд. юрид. наук: 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право. Національний університет внутрішніх справ. Харків, 2003. 173 с.

4. Кукшинова О. О. Правове регулювання доступу до відкритої інформації: дис. ...канд. юрид. наук: 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право. Інститут держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. Київ, 2012. 211 с.

5. Маштак К. С. Адміністративно-правове забезпечення права на доступ до публічної інформації : дис. ...канд. юрид. наук: 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право. Міжрегіональна Академія управління персоналом. Київ, 2013. 265 с.

6. Тарадай С. М. Адміністративні процедури забезпечення права громадян на доступ до публічної інформації : дис. ...канд. юрид. наук: 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право;

інформаційне право. Державний науково-дослідний інститут МВС України. Київ, 2012. 217 с.

7. Про доступ до публічної інформації: Закон України від 13.01.2011. *Відомості Верховної Ради України*. 2011. № 32. Ст. 314.

8. Сибіга О. М. Адміністративно-правове забезпечення та судовий захист права особи на доступ до публічної інформації : дис. ...док-ра юрид. наук: 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право. Запорізький національний університет, Запоріжжя, 2019. 378 с.

9. Сибіга О. М. Особливості прояву судового контролю та судового захисту у сфері забезпечення доступу до публічної інформації. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія «Право». 2017. № 43. Т. 3. С. 144–148.

9. Сибіга О. М. Публічна інформація в контексті практики застосування адміністративними судами норм національного законодавства. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2018. № 4. С. 53–57.